

POLISH-UKRAINIAN FOUNDATION «**THE INSTITUTE OF INTERNATIONAL ACADEMIC AND SCIENTIFIC COOPERATION**»

THEOLOGICAL ACADEMY OF THE UNIVERSITY OF CARDINAL STEFAN WYSHINSKY IN WARSAW

FUNDACJA ADD

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ: ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ

Збірник наукових есе учасників наукового стажування

**Варшава, Республіка Польща
2020**

Академічна доброчесність: виклики сучасності : збірник наукових есе учасників дистанційного етапу наукового стажування для освітян (Республіка Польща, Варшава, 02.03 – 11.03.2020) / Польсько-українська фундація «Інститут Міжнародної Академічної та Наукової Співпраці», Духовна Академія Університету Кардинала Стефана Вишинського, Фундація ADD. – Варшава, 2020. – 179 с.

Головний редактор:
ГЛАВЧЕВА Ю. М., НТУ «ХПІ», Україна

Редакційна колегія:

ЦМОЦЬ І. Г., Доктор технічних наук, професор, Національний університет «Львівська політехніка», Україна

ПРЯДКО В. В., Академік АЕНУ, доктор економічних наук, професор, Університет Короля Данила, Україна

GAVRYLIUK I., Doktor nauk humanistycznych w zakresie historii, Варшавський університет, Польща

РУДАК Т. В., Доктор права Віденського Університету, Австрія

ГРЕБЕНЮК Н. В., Кандидат економічних наук, Університет Короля Данила, Україна

У збірнику викладено матеріали наукових есе учасників стажування, організованого Польсько-українською Фундацією – Інститут Міжнародної Академічної та Наукової Співпраці спільно з Духовною Академією Університету Кардинала Стефана Вишинського у Варшаві та польською Фундацією ADD.

Метою стажування є ознайомлення із європейськими підходами щодо питання наукового плагіату і популяризація академічної доброчесності, а також підвищення кваліфікації освітян та поглиблення співпраці в академічній та науковій галузі між Україною та Польщею.

У збірнику розглядаються основні проблеми академічної доброчесності в навчальних та наукових роботах, що пов'язано з інтенсивною комп'ютеризацією та інформатизацією всіх аспектів людського життя.

Дейнега О. В.	
ПРИЧИНИ АКАДЕМІЧНОГО ПЛАГІАТУ ТА МЕТОДИ БОРОТЬБИ З НИМ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ	44
Денисов А. І.	
ПЕРСПЕКТИВИ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ПРИНЦИПУ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ У ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ	48
Дорошко В. А.	
ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ В СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬО-НАУКОВОМУ ПРОСТОРІ	51
Єфремов С. В.	
АНАЛІЗ ОСНОВНИХ СТРАТЕГІЙ ВИКОРИНЕННЯ ПРОЯВІВ НЕСУМЛІННОСТІ В ОСВІТІ ТА НАУЦІ	56
Запухляк І. Б., Даляк Н. А.	
АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ У КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ЯКОСТІ ОСВІТИ	60
Зульфiгаров А. О.	
ВПЛИВ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ НА ТЕХНІЧНУ ТА ПРИРОДНИЧУ ГАЛУЗІ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	64
Каращук Н. М., Сидорчук О. Л.	
ЕТИЧНІ ПРИНЦИПИ, ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ.....	67
Кнігавко О. В.	
АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ УКРАЇНСЬКИХ УНІВЕРСИТЕТІВ У ГЛОБАЛЬНИХ ПОШУКОВИХ СИСТЕМАХ ТА ДИДЖИТАЛІЗАЦІЯ ОСВІТИ.	70
Коваленко І. В.	
АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНОСТІ ЯК ЗАПОРУКА ЯКІСНОЇ ОСВІТИ ТА СТАЛОГО РОЗВИТКУ	73
Котузаки О. М.	
ПЛАГІАТ ЯК ПРОЯВ АКАДЕМІЧНОЇ НЕЧЕСНОСТІ	76

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Методичні рекомендації для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності; за ред. В. Бахрушин, Є. Николаєв – Київ; 2019. – 41 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://msu.edu.ua/library/wpcontent/uploads/2019/11/methods_2019-final.pdf.
2. Закон України «Про Освіту». Стаття 42 «Академічна доброчесність». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/page3>.
3. Стадний Є. Деякі рекомендації щодо впровадження етичних кодексів в українських ВНЗ. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.saiup.org.ua/resursy/rekomendatsiyi-shhodo-vprovadzhennya-etychnyh-kodeksiv-v-ukrayinskyh-vysshnyh-navchalnyh-zakladah/>.

*Котузаки О. М.,
канд. тех. наук., доцент кафедри технології хліба,
кондитерських макаронних виробів і харчоконцентратів
Одеська національна академія харчових технологій*

ПЛАГІАТ ЯК ПРОЯВ АКАДЕМІЧНОЇ НЕЧЕСНОСТІ

Розвиток сучасних технологій не лише значно розширює можливості для досліджень у всіх сферах діяльності, а й сприяє прояву таких порушень академічної етики як плагіат, фабрикації, фальсифікації тощо. Тому питання забезпечення академічної доброчесності, останнім часом, привертає підвищену увагу науковців та освітян не лише в Україні, але й у всьому світі [1, с.4]. Порушенням принципів академічної доброчесності є ряд некоректних дій з боку будь-якого учасника науково-освітнього процесу. Окремого аналізу заслуговує такий прояв академічної нечесності як плагіат, який може приймати різні форми, такі як використання чужої

роботи або її частин без вказівки джерела та чужих ідей і подання їх, як своїх власних. Проблема несумлінного написання наукових робіт існує в усьому світі, відповідно, створюються різні програми для поліпшення якості освіти, нормативні акти, закони, які б унеможливили плагіат і подібні речі. В Україні, як відповідь на дані злочинні науково-освітні та соціальні проблеми, була сформована ініціативна група «Діссергейт», яка об'єднує вчених, викладачів ЗВО, наукових співробітників НАН України і прагне доступними їй формами й методами громадського контролю протидіяти плагіату як прояву системної соціально-науково-освітньої хвороби [2]. Триває активна робота над створенням Національного репозитарію академічних текстів – ефективного інструмента виявлення плагіату та ресурсом для обміну інформацією між науковцями, база якого буде допоміжним засобом для експертизи академічних текстів на запозичення [3].

Заклади вищої освіти, звичайно, повинні піклуватися про свій імідж в академічній сфері та в суспільстві, не допускати випадків плагіату тому вони повинні все менш толерантно ставитися до академічного шахрайства, яким є плагіат, і все більш ретельно – до його моніторингу. Так, основним пріоритетом діяльності Одеської національної академії харчових технологій, яка є визнаним в Україні і за кордоном сучасним інноваційним науково-навчальним центром підготовки висококваліфікованих кадрів для підприємств харчової та переробної промисловості, є дотримання академічної доброчесності. Результатом цього стало прийняття «Положення про перевірку наукових робіт на наявність плагіату», яке розроблено з метою запобігання плагіату в наукових, навчально-методичних та навчальних працях науково-педагогічних, наукових та інших працівників академії, докторантів, аспірантів та студентів. Зазначене Положення визначає заходи щодо виявлення та відповідальність за академічний плагіат, способи стосовно його запобігання. Крім того в даному Положенні надане посилання на сервіс Антиплагіатної Інтернет Системи StrikePlagiarism.com з перевірки наукових праць

на наявність плагіату. Утвердження принципів академічної доброчесності є доволі непростим процесом, який передбачає не лише окреслення, фіксацію, але й свідоме та вільне прийняття цих принципів усіма членами академічної спільноти [4, с.19].

Основне завдання вищої освіти полягає у формуванні творчої особистості фахівця, здатного до саморозвитку, самоосвіти, інноваційної діяльності. У цьому плані слід визнати, що дотримання принципів академічної доброчесності безпосередньо впливає на те, яку молодь виховує система вищої освіти в країні, які цінності закладаються під час навчання в закладі та яким є «секрет успіху» в суспільстві. Чи це важка і наполеглива праця, яка допомагає досягати успіхів як окремому індивіду, так і країні в цілому, чи це обман, шахрайство та сумнівна спритність, які потім стають нормами суспільних відносин і тягнуть країну на дно [5]. Важливим мотиваційним чинником для студента повинен бути викладач, який зобов'язаний стати прикладом для нього як професіонал, тому що цілі викладання, навчання і наукової діяльності можуть бути досягнуті тільки в тому середовищі, де дотримуються і підтримуються стандарти етики. Адже покоління студентів, які виростили на плагіаті в наукових виданнях, сприймають привласнення чужого, як норму життя і поведінки й згодом втілюють це в формах життєвої, професійної і соціальної поведінки, що призводить до банкрутства всіх національно-державних і громадських інститутів, деградації економіки. І, якщо в подальшому такий студент, вирішить стати вченим, то це обернеться неминучим крахом науки і освіти [2]. На думку студентів [6], для подолання вище зазначених проблем викладач може і повинен допомогти студенту розкрити свій творчий потенціал, визначити перспективи його внутрішнього зростання. Орієнтуючись на особистість студента, можна пропонувати різні індивідуальні завдання, теми повідомлень, доповідей, види творчих робіт, дати можливість студентам самим розробляти один для одного завдання різного ступеня складності. Студент повинен відчувати, що робить щось незвичайне, щось таке, чого не робив до нього ніхто. Тоді він і сам буде відчувати себе особливим. Крім того, зацікавленість і участь викладача в заданій їм роботі

також часто мотивує студента. Це відбувається тому, що механічні відносини за формулою «я вам задав, а ви виконуйте» замінюються взаємним співробітництвом і, відповідно, формуванням у студента дружнього й шанобливого ставлення до викладача. І, як наслідок, зі збільшенням вимог до робіт та підвищенням мотивації збільшиться якість досліджень, а відповідно, і освітній рівень студентів [6].

Вочевидь, плагіат є актуальною проблемою і серйозним порушенням принципів академічної доброчесності, яка є свого роду моральним кодексом для викладачів, студентів, дослідників, адже відсутність плагіату в публікаціях – це повага до дослідників, які здійснювали наукові роботи до нас і це показник професіоналізму. Віра в доброчесність наукової роботи – має бути основою академічного життя.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Методичні рекомендації для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://msu.edu.ua/library/wp-content/uploads/2019/11/methods_2019-final.pdf (дата звернення 19.02.2020)

2. Шестакова Э. Обыкновенная история, или плагиат как проявление социальной власти. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.relga.ru/Environ/WebObjects/tgu-www.woa/wa/Main?textid=4835&level1=main&level2=articles> (дата звернення 20.02.2020).

3. Реформа освіти та науки. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/reformi/rozvitok-lyudskogo-kapitalu/reforma-osviti> (дата звернення 21.02.2020).

4. Сорокіна Н.Г., Артюхова А.Є., Дегтярьова А.Є. Академічна доброчесність: проблеми дотримання та пріоритети поширення серед молодих вчених: кол. моногр. Дніпро: ДРІДУ НАДУ, 2017. 169 с.

5. Крок за кроком до нової академічної культури (за результатами року роботи Проекту сприяння академічній доброчесності в Україні – SAIUP). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.saiup.org.ua/novyny/krokza-krokom-novoyi-akademichnoyi-kultury/> (дата звернення 21.02.2020).

6. Проблема плагиата: слово студенту [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://commons.com.ua/ru/problema-plagiata-slovo-studentu/> (дата звернення 22.02.2020).

*Красницький І. В.,
канд. юрид. наук, доцент, декан юридичного факультету
Львівський державний університет внутрішніх справ*

КОМПЛЯЦІЯ ЯК РІЗНОВИД ПОРУШЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Забезпечення академічної доброчесності – актуальна вимога часу, яка має бути належно забезпечена для досягнення цілей освітньої та наукової діяльності.

Вагомим кроком у цьому процесі, беззаперечно, є спроба нормативного визначення підходів до розуміння та забезпечення академічної доброчесності. Йдеться про закріплення поняття академічної доброчесності та основних вимог щодо її дотримання у ст. 42 Закону України «Про освіту» [1].

МОН України офіційно визнало, що одним із факторів, що спричиняє кризу академічної доброчесності в Україні, є відсутність «законодавчо встановлених вимог і усталених процедур оцінювання наукових та навчальних робіт на предмет наявності академічного плагиату, фабрикації, фальсифікації та інших порушень академічної доброчесності» [2].

**ОПУБЛІКОВАНІ ТЕЗИ ТА ЕСЕ, А ТАКОЖ РОЗМІЩЕНІ НА ВЕБ-
СТОРІНКАХ МАТЕРІАЛИ НАДАЮТЬСЯ НА ІСНУЮЧИХ УМОВАХ І В
НАЯВНІЙ ФОРМІ**

Організатори Стажування не гарантують, що веб-сторінки будуть доступні постійно і вільні від помилок. Організатори Стажування не несуть відповідальності за будь-які прямі, непрямі, фактичні чи побічні збитки, упущену вигоду, тимчасове припинення діяльності, що виникло в результаті неправомірного використання опублікованих матеріалів, у тому числі і у випадку, коли Організатори Стажування були поінформовані про можливість таких збитків.

За достовірність викладених фактів, цитат та інших відомостей відповідальність несе автор.

Організатори Стажування не здійснюють і не можуть здійснювати перевірку інформації, даних, викладених авторами в тезах, есе і не несуть відповідальності за зміст такої інформації. В разі порушення авторами прав інших осіб, Організатори Стажування має право у будь-який час на свій розсуд видалити публікацію.